

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

XI. évfolyam 7-8. szám a Madárkórház Alapítvány havilapja 2016. július-augusztus

- A horda
- A kuviknevelés fortélyai
- Madármentő tábor
- Gólyák vonulása

A horda

folyóvíz a tervezett laborunkban. A bejárat előtti bosszantó térkő felnyomódást még az első napon megjavították, és a soha véget nem érő festésben is volt bőven részük. Elkezdődött a kis-sé már ingatag palló utunk cseréje is a bejáratnál található híd felújításával, aminek szétszedésében német lányok is szorgoskodtak, így a precíz munka garantált. A nagy

igazán jól. Most, hogy az önkéntesek felszedték a túlfolyót, érthető volt számunkra, hogy miért nem, a húsz méterre tervezett csőből csak két métert sikerült lefektetnie az egykori kivitelezőnek. A sokszor keresett leeresztő is meglelt, csak nem a legmélyebb ponton. Az új tó alapja és a leeresztő árok kiásása után nekünk már csak a csőfektetés és betonozás marad, aminek nagy részét szintén önkéntesek segítségével végezzük el. Terveink szerint augusztus végén a látogatók már gyönyörködhetnek benne, ahogy az új tóban fürdenek a rétisasok, gólyák. Köszönjük a tábor résztvevőinek a sok munkát!

A Madárkórház munkatársai így hívták azt a sok önkéntest, akiket a debreceni *Hang-Kép Egyesület* közreműködésével fogadhattunk. A horda jelzöt teljesen jó értelemben kell venni. Egy kicsit meglepődik az ember, amikor felhívják, hogy jöjjön harminc ember tíz napra dolgozni ingyen a Madárparkba, és hirtelen jobb nem jutott az eszembe mint hogy egy horda önkéntes érkezik. A francia-német-magyar koprodukcióban szervezett munkatábor hivatalos neve elég hosszú lett volna, így maradt a horda, ami találó is volt, amikor reggelente ott állt húsz ember munkára készen. Nem is maradtak dolog nélkül a fiatalok. A régóta tervezett vízvezeték bekötéshez szükséges árkot kiásták, így pár nap alatt megoldódott, hogy végre legyen

röpdénkben található madárfürdető tavacska sajnos soha sem működött

Konyhás István

Fotók: Konyhás István

Szántóversenyen jártunk

Jászkiséren tartották az Országos Szántóverseny XI. Területi döntőjét. A településen nagy hagyományai vannak e versenynek, számos helybéli is rajthoz állt a különböző kategóriákban, a versenyhez kapcsolódó kiegészítő programok pedig az egész család számára kikapcsolódást nyújthattak. A vendégek sorában ott volt alapítványunk is, így a jelenlévők körében itt is ismertebbé vált a madármentés gyakorlata. A Madárkórház az eseményhez illően egy fehér gólyát vitt elengedésre, amit az egyik látogató engedett szabadon.

A címlapon: Krishna Parajuli nepáli önkéntes macskabaglyot enged szabadon (Fotó: Konyhás István)

Szabadok a gyöngybaglyok

Szabadok a gyöngybagoly fiókák

Az öt gyöngybagoly, amiket júliusban engedtünk szabadon a Madárkórház egyik épületének a padlásán, fiókaként kerültek be hozzánk. A gyöngybagoly templomtornyok, padlások, állattartó telepek, magtárak rejtett

életű madara. Leginkább a nyílt mezőgazdasági területeket kedveli, ezáltal kötődik az emberi jelenlétéhez. A zárt erdőket, valamint a 3000 méter tengerszint feletti magasságot elkerüli. Elfoglalja a mesterséges költőládákat is, de gyakran költ elhagyott épületek padlásterében, templomtornyokban. Táplálékban gazdag időszakban hamarabb kezdi meg költését, ilyenkor előfordul másodköltése is. A fészekalj általában 4-9 tojásból áll, melyeken rendszerint a tojó kotlik, a hím pedig

a táplálékszerzésben segít. Ezért is választottuk mi is az elengedés helyszínéül az önkéntesek szálláshelyének padlás részét. A szabadon bocsájtás előtt őket is bevadásztattuk élő egerekkel, ami nem volt nehéz, mert azonnal zsákmányoltak a felkínált egereségből, így csak arra volt szükség, hogy pár hét alatt mesterfokra fejlesszék egerfogási tudományukat. A közeli elengedésnek az volt az oka, hogy így jobban odafigyelhettünk a baglyokra elengedés után, hogy ha esetleg valamelyik nem akarna még szabadon élni, segítsünk neki. Erre szükség is volt, mert az öt madárból egy még egy bő hétig újra a vendégünk lett, nem akarta elhagyni a biztonságot és bő eleséget nyújtó kórház területét. Egy kis kondíciójavítás és vadítás után, azért mégiscsak elre-

pült. A gyöngybagoly európai állománya csökken, melynek oka elsősorban a tanyasi, extenzív mezőgazdálkodás, valamint a külterjes állattartás csökkenése. Jelentős veszélyeztető tényező a faj számára az utakon történő elütés, a másodlagos mérgezés és a nyestek predációja. A fokozottan védett gyöngybagoly hazai állománya 800 pár körül mozog, így nagyon jó, hogy mind az öt beérkezett fiókat sikerült felnevelni és szabadon engedni, ezzel is hozzájárultunk az állomány fogyásának megállításához.

Konyhás István

Fotó: Konyhás István

Nepáli önkénteseink

A hónap végén véget ér annak a két nepáli önkéntesnek a projektje, akik itt létük alatt a Madárkórház munkáját dokumentálták. *Krishna* és *Nirajan* egy uniós program részeként voltak nálunk, amelyben a tagállamokon kívülről érkezhettek önkéntesek és egy kicsit megismerhették civil szervezetek működését. Nepáli önkénteseinknek nem a madármentés volt a fő feladatuk, hanem az, hogy a Madárkórház munkáját dokumentálják, interjúkat, videókat készítsenek az itteni emberekkel, bemutassák a madármentési munkákat, ezzel népszerűsítsenek bennünket. Ott voltak mindenhol, ahol történt valami, műtéteknél, kitelepüléseknél, szabadon engedésnél és általában a kórház területén. A két hónap videó termése és az interjúk angol nyelven a [facebook.com/madarpark](https://www.facebook.com/madarpark) oldalon megtekinthetők.

A kuviknevelés fortélyai

Nyaranta nagyon sok fészekből kiesett fióka kerül be a Madárkórházba. Nem csak énekesmadarak és gólyák, hanem baglyok is. Ezen a nyáron is számos kuvik és erdei fülesbagoly fióka érkezett be hozzánk. Ezeknél a fiókáknál az esetek nagy részében, a feladatunk az, hogy a megfelelő kezelés után felneveljük őket. Az első időszakban nyúzott, darabolt napos csirkét kapnak a bagolyfiókák. Később már egészben adjuk oda a baglyoknak a csirkét, hogy rávezessük őket arra, hogy hogyan tépjék szét a prédát és hogyan táplálkozzanak egyedül. Mivel a dolgozók etetik őket, megszokják az emberi jelenlétet, tehát imprintálódnak. Így később emiatt önálló táplálkozásra, vadászatra nem képesek. Ahhoz, hogy szabadon engedhessük őket, először el kell vadítanunk, és meg kell tanítanunk őket vadászni. Amint felerősödnek, és látjuk, hogy maguktól is tudnak már enni, egy külön kórterembe tesszük

őket, hogy az elvadításuk megkezdődhessen. A kórterem reflexüveggel vannak ellátva, így a baglyok az új terembe kerülve már csak naponta kétszer találkoznak emberrel, viszont a gondozók folyamatosan figyelemmel tudják kísérni a viselkedésüket.

Az elvadítás első fázisában először fehéregereket teszünk be hozzájuk, hogy lássuk, hogyan reagálnak rá. A fiatal baglyokat rózsaszín, betűkkel ellátott jelölés alapján különböztetjük meg egymástól, így azt is figyelemmel tudjuk kísérni, hogy melyik tudott enni és melyik nem. Egy korábbi elvadítás során csak fiatal fülesbaglyok voltak a kórteremben, abban az esetben egy idősebb egyedtel kellett betenni közéjük, hogy megtanítsa őket vadászni. A mostani elvadítás során erre nem volt szükség, mert a fiatal kuvikok maguktól elkezdtek vadászni, így mintát mutatva a fülesbaglyoknak. A sikeresen bevadásztott madarakat szabadon engedjük.

Napjainkban a baglyok megítélésével kapcsolatban a vélemények eléggé megoszlanak, míg a fiatalabb korosztály képviselői közül (valószínűleg a sikeres környezeti nevelés hatására) többen is szimpatizálnak ezekkel az élőlényekkel, addig az idősebb korosztályból sokan még mindig, például a kuvikban a halálmadarat látják, és tartanak tőle. A hiedelem szerint amely ház környékén éjjel kuvik hangját hallani, ott hamarosan elhalálozik valamilyen házbeli. A babona annyiban igaz, hogy régen azokban a házakban világítottak éjjel, ahol súlyos beteg mellett virrasztottak. A fény odavonzotta az éjjeli rovarokat, ami terített asztalt jelentett a kuvikok számára. A kuvikot a mindennapi emberi jelenlét nem zavarja. Ezt nagyon jól igazolja, az a tény, hogy általában mezőgazdasági épületek, tanyák, istállók elhagyott épületrészeiben fészkel. Évente egyszer költ, de annak sikertelensége

Fotók: Konyhás István

Támogatónk

E-PET Díszállat Kereskedés
Debrecen, Szent Anna - Varga utca sark
www.epet.hu • mizsak.norbert@epet.hu
Tel.: + 36 (52) 746-557

Nyitva tartás:
Hétfő-szombat: 9.00-19.00 • vasárnap: 9.00-16.00

Támogatónk

A kuviknevelés fortélyai

esetén pótköltésbe kezdhet. Általában 3-5 tojást rak, fészket nem épít. A hím csak a táplálék megszerzésében segíti a tojót a költés során. Részben

nappal is aktív, ezért gyakrabban látni, mint a többi bagolyfajt. Röpte hullámzó, harkályszerű. Ha megzavarják, izgalomban le-fel billegeti magát. Fő-

leg kisemlősöket és énekesmadarakat fogyaszt, de kisebb hullóket, kételtűeket és rovarokat is elkap. Hazai fészkelő állománya 2000 pár körül mozog. A kuvikok állományának csökkenése összefügg az alkalmas élőhelyek csökkenésével, a tanyavilág fokozatos eltűnésével, modern, fészkelésre alkalmatlan gazdasági épületek terjedésével, és a természetes költőhelyek hiányával. A mezőgazdaság átalakulása, valamint a tanyák csökkenése és az állattartás visszaszorulása miatt elmondható, hogy napjainkban nagyban szűkül a faj élőhelye, és lassan vele együtt az egyedszáma is. Élőhelyéből adódik, hogy kedveli az ember alkotta vidéki környezetet. Ezért is tartjuk nagyon fontosnak, hogy minél több sikeresen felnevelt és elvadított baglyot engedjünk szabadon.

Gál Renáta

Madármentő tábor Hortobágyon

Véget ért a második Madármentő Táborunk is, ahol a fiatal természetvédők elsajátíthatták a madármentés fortélyait. Idén tavasszal úgy döntöttünk, hogy tábort szervezünk azoknak a madárbarát fiataloknak, akik érdeklődnek a természet és a Madárpark iránt. A táborozók megismerkedhettek a madár elsősegélynyújtás alapjaival, a madarak helyes befogásával, tárolásával, amíg mentőhelyre kerül. A Madárkórház Alapítvány fontos-

nak tartja a mindennapi munka mellett, hogy kellő hangsúlyt fektessen az utánpótlás kinevelésére és a környezettudatos szemlélet terjesztésére. Az elméleti képzésre jó lehetőségünk van, hiszen gyakorlott szakembereink a saját oktatóközpontunkban modern eszközök segítségével tarthatják a képzéseket. A táborozóknak azon kívül, hogy részt vettek a Madárkórház napi munkájában, volt idejük kikapcsolódásra, kirándulásra is. Ellátogattunk

Fotók: Konyhás István

a Hortobágyi Vadasparkba, csónakáztunk a Hortobágy-folyón, és még kézműveskedés is volt. K. Nagy József jóvoltából, a fekete kerámia készítés első fázisát, a korongozást is kipróbálhatták a táborozók. Reményeink szerint a táborlakók nem csak elhivatott természetvédők, ügyes madármentők lesznek, hanem a későbbiekben önkéntesként viszont láthatjuk őket Hortobágyon, vagy valamelyik másik madármentő helyen. Konyhás István

A gólyák vonulása

„De mikorra aztán vége van a nyárnak, felnőnek a gólyák, csak az ősze várnak....”

Fotók: Konyhás István

A fehér gólya (*Ciconia ciconia*) a gólyaalakúak (*Ciconiiformes*) rendjébe, ezen belül a gólyafélék (*Ciconiidae*) családjába tartozó nagy méretű és ismert madár. Magyarországon is nagyon kedvelt fajnak számít. Minden év elején várjuk őket haza, jelenlétük szinte mindenkinek azt sugallja, hogy vége a télnek, megérkezett a tavasz és a jó idő. Hazánkban két gólya faj él, a fehér és a fekete gólya. A köznyelvben előbbi madárfajra értik a közismert gólya kifejezést. Népi elnevezései a gilice, cakó (czakó) és az eszterág. Leggyakrabban emberi környezetben fészkel. Teljes fészkelőterületén védelem alatt áll, 1993-tól fokozottan védett. Természetvédelmi értéke 100 000 Ft. A gyűrűzési eredményeknek köszönhetően a fehér gólya vonulási útvonala és telelőterülete jól ismert. Napjainkban a korszerű technikának köszönhetően műholdas jeladókkal már online is nyomon követhető a gólyák vonulása. Az első magyarországi kezdeményezés során két fehér gólyára került jeladó 2010. augusztusában. A Madárkórházba minden nyáron sok fiatal gólya érkezik, amiket kezelések és kondicionálás után az évszak végén sok esetben el is tudunk engedni. Míg érkezésükkel a tavasz

eljövetelét, addig őszi költözésükkel a hideg idő eljöttét jelzik. A gólyák gyülekezése augusztus elején kezdődik. A kisebb-nagyobb csapatokba összegyűlt fiatal gólyák augusztus 20-

kevés víz általában gyorsítják az utat. A szárazföld felett kialakuló felszálló légáramlatokat kihasználva haladnak dél felé. Ez a nagy madár széles szárnyain képes mozdulatlan testtel és szárnyakkal siklani a felmelegedő föld fölött kialakuló termikeken. Így szerez hasznot abból, hogy átrepül a Gibraltár vagy a Boszporusz fölött. A gólyák a Szahara felett átrepülve egészen Dél-Afrikáig eljuthatnak. A telet Afrikában töltik. A nálunk felnevelt fiatal gólyákat azért engedjük el augusztus 20-án vendégeink segítségével, mert ezt követően már megszűnnek a termikek a hideg frontok miatt. Szeptemberben, vénasszonyok nyarán, bár már nem olyan erősek, de ismét a gólyák számára hasznosítható termikek alakulnak ki, ezért tudnak az idősebbek később útnak indulni. Magyarországon fészkel Európa egyik legstabilabb fehérgólya-állománya. Ennek fenntartása kiemelten fontos feladataink közé tartozik. A nyár folyamán arra törekszünk a Madárkórházban, hogy minél több egészséges fiatal gólyát engedjünk szabadon. A nagyszámú elengedésünk sikeréhez nagyban járulnak hozzá azok a madárbarát emberek, akik felénk a sérült, elárvult madarokról a bejelentéseket megteszik, vagy a gólyákat hozzánk behozzák. Munkájukat utólag is nagyon köszönjük!

Gál Renáta

Madarak szabadon

A Madárkórház látogatóinak és munkatársainak, önkénteseinek örömteli eseménye, amikor a gyógyult, vagy felnevelt madarakat szabadon engedhetik. Érzelmi sziget ez a mindennapokban, amikor egy kicsit fel lehet tölteni, energiát lehet gyűjteni, amikor a madár szárnyra kel, újra szabad. Fontos nekünk és fontos a látogatóinknak is, hogy

osztozzanak ebben az élményben, ezért is szoktuk kérni a látogatókat, ha van rá lehetőség, engedjék el ők a madarakat. A nyáron több mint 100 madarat adhattunk vissza a természetnek. Ennek egy részét a Madárparkban engedjük szabadon, ezekből a szabadonengedésekből láthatnak most egy kis ízelítőt olvasóink.

Aludjon nálunk a Sasfészekben!

**Igényes, újonnan kialakított szálláshelyünkön,
a Sasfészekben kétágyas, zuhanyzós szobákkal
várjuk vendégeinket!**

Parkoló, konyha, társalgó, pusztai kilátás szolgálja a vendégek kényelmét.

Keressen bennünket!

3500 Ft/fő/éj+IFA

A szállásdíj tartalmazza

a belépőt a Madárkórházba!

+36 (30) 6868-635

info@madarpark.hu

Osztálykirándulás Hortobágyra!!!

Mit lehet nálunk látni, tanulni, csinálni?

- több, mint egy hektáros területen természetes növényzet, tájjellegű pásztorépítészeti elemek, a puszta természeti környezetének hangulatával, törendszerrel, szigetekkel, hidakkal
- látogatható röpdék, madárkertek több tucat madárfajjal, látványműtő
- a négy évszak élővilágát és a madarat fenyegető veszélyeket bemutató Madármentő kiállítás
- természetfilm DVD tár, korlátlan és ingyenes Internet elérhetőséggel
- a madármentés lépéseinek bemutatása a terepi elsősegélynyújtástól a kórházi ápoláson át a szabadon bocsátásig
- ingyenes madárshow, előzetes egyeztetés alapján solymászbemutató

Nyitva tartás minden nap 9-19 óráig, belépőjegy: felnőtt 800 Ft, 3-14 év között: 600 Ft, csoportos 20 fő fölött: 600 Ft/fő.

Csoportoknak az idegenvezetés ingyenes, bejelentkezni a +36 (52) 369-181-es telefonszámon lehet.

Szállás a Madárfészekben 30 főig 1500 Ft/fő, reggeli 500 Ft/fő, főétkezés 1200 Ft/fő.

További programok, amiket segítünk megszervezni

- Hortobágyi Nemzeti Park Látogató Központ kiállítása, Körszín, Pásztormúzeum látogatása
- Kilenclukú-híd, a Hortobágy-folyó bemutatása (csónak-kirándulás a vadregényes folyón)
- Pusztai Állatpark (őshonos magyar állatfajták) és Pusztai Szafari látogatása Malomházán
- Mátai ménes és fekete kerámia bemutatása korongozással
- Pusztai kocsikázás (őshonos magyar állatfajták és a pásztorkodás bemutatása)
- Öreg-tavi tanösvény (5 és 12 km-es túra választható, vagy kisvonatozás a halastavak gátján)

facebook.com/madarpark • www.madarpark.hu

Amennyiben lehetősége van, kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!

Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói leveleket, érdekességeket a következő címekre várunk: pusztadoktor@t-online.hu • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.

Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 12 000 példányban.

Hirdetésefeladás, sérült madár bejelentése: pusztadoktor@t-online.hu • Tel.: +36 (30) 9435-494; +36 (52) 369-181

Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió (Veres Hajnalka) • ISSN 1788-456X

Megtalálható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkertekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban.

